

Самур

№ 6 (277) 2014-йисан 27-июнь

1992-йисан январдилай ажъатзава

Цийивилер
www.samurpress.net

И ЧИЛ ХАЙИ ДИГЕ Я

Президент рахана

Алай йисан 24-июндиз Азербайжан Республикадин Президент Илгъам Алиев Европадин Советдин Парламентдин Ассамблеядин гатун сессиядин пленар ижласдал рахана. Ада Азербайжан датIана вилик физвайди, ина демократиядин рекъай гзаф агалкунар къазанмишнавайди къилди къейд авуна.

Президентди вичин рахунра чи улькве патал генани кар алай месэла тир Къарабагъдин къал исягъвилелди гъялун герек тирди лагъана. Дагълух Къарабагъдихъ авсиятда ООН-дин Хатасузвили Советди 4 къарар къабулнава. ГьакI ятIани, чапхунчи улькве тир Эрменистанди а къарарриз амал ийизва. ИкI яргалди давам хун мумкин туш. Эрменистанди вичин къушунар Азербайжандин чапхуннавай чилерай акъудна кIанзава. Къарабагъ азад хунихъ Европадин Советдини вичин пай кутун лазим я.

Вилик тухун патал

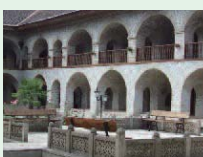
2030-йисалди Баку ва Абшерон вилик тухун патал гъкуматдин инвестициядин къадар 77,14 миллиард манатдив агакъда. И кардихъ авсиятда «Чехи Баку регионал вилик тухунин план» тIвар ганвай проект туькIуьрнава. Шийи проектдив къадайвал, пулунин такъатрин Чехи пай Баку шегъердиз серфа. Сумгаит вилик тухун патал 1,63, Абшерон патал 4,14 миллиард манат серф авун къарардиз къачуна. Тек са региондин санайдин потенциал хъсанарун патал 19,41 миллиард манатдин капитал эцигда.

КцIар абад жеда

Гъкуматдин Шегъерар Кутадай ва Архитектуралдин Комитетдин тIлабунади КцIар шегъердин къилин план гъузурзава. Исаятда шегъерда и пландин проекдикай верверидер кил кутуна. КцIар шегъер гьихътинди хъана кIанзава лагъай верверидер 60 юкъуз давам жеда. Агъалийрихъ проектдихъ галаз таниш хъана, чпин фикирар лугъудай мумкинвилер ава. Абурувай чпин теклифар КцIар райондин крар къилиз акъудзавай чкадин гъкуматдин идарадиз ракъуриз жеда.

Шекидиз илифда

Алай йисан 1-5-июлдиз Шекида «Ипекдин рехъ» тIвар ганвай вад лагъай международный фестиваль киле фида. Мярекатар гъвадал, тарихдин гъумбетар генани гзаф авай чкайра тухуда. Иниз гъам турьк чIаларин ульквейрай, гьамни Гьиндистандай, Китадай, Россиядай, Кефер Кипрадай, Македониядай ва Монтенегродайни мугъманар ва манийрин конкурса иштиракдай коллективар къведа. Ирнд улькведин чIугварри фестивалдай шиклар чIугвада.

«Ипекдин рехъ» фестиваль Азербайжандин Композиторрин КватIалди ва Шеки шегъердин чкадин гъкуматди санал арадал гъанвай проект я. И мярекат Республикадин Медениятдин ва Туризмдин Министерстведин, гьакIни Азербайжандин Милли Ирс Хъудай Фондудин куьмекдалди тухузвайди я.

КцIар райондин Арчан хуьр

ЖЕЧ ГЪА!...

КУЬМЕК ГУЗВА ЛУГЪУЗВА

«Самурдихъ» дуьстар гзаф ава. Ингъе адакай хуш авачир са бази ксарни авачиз туш. Абуруз 22 йисуз газет акъатуникай, адал рикI алайбурун къадар къвердавай пара хъуникай, редакциядин агалкунрикай хуш авач жеда. А ксарни гила «Самурдин» агалкунриз масакIа баянар гузва: Гуя гъкуматди чи газетдиз пулунин такъатралди къайгъударвал къалурзава къван. Деклени, и гафар дуьз хъана кIандай! Амма вучда къван, 1997-йисалай инихъ «Самурдиз» я гъкуматди, яни грант гудай тешкилатри куьмек гайиди туш. Чи куьмекни даях кIелзавайбуьр, хайи чIалал рикI алай, чкайрал газет кхъиз тазвай къегъал лезгийар я.

Гила чав чуькурзавайбуьруз лугъун: Гъкуматди куьмекдин гъил яргъи авунайIа, коллективди газет вацра садра ваь, къудра акъуддай. Чна ара датIана гъкуматдивай куьмекар тIалабна. Ингъе чиновникри республикадин гзаф газетриз гъил къуна,

«Самурдиз» ваь. Идакай чна са шумудра газетдани кхъенай. Тек чна ваь, «Лезги газетди» (2000-йисан 23-март), Москвада акъатзавай «Лезгинские известия» (2009-йисан август) газетди ва маса печатдин органини гъкуматди «Самурдиз» куьмек гузвач лагъана кхъенай.

Ци газетдин къилин редакторди ва адан заместителди Президентдин милли месэлайриз килигзавай советникдихъ галаз гуьрушра иштиракна. Абуру мярекатрин вахтунда и месэла мад гъилера хцидаказ къарагъарна. Ингъе чавай куьмек гуда лагъай жаваб къачуз хъанач. Гьакъикъат гъа ихътинди я. Авачир гафарин чав чуькурзавай ксариз лугъуз кIанзава: Халисан лезгийар, хайи чIалал рикI алайбуьр ятIа, кIвенкIве куьне «Самурдиз» куьмекдин гъил яргъи ая ман...

«САМУР»

ЧАКАЙ КХЪЕНАЙ...

Къадим албанрин сихилдай тир лезгийар. Византиядин тарихчийри кхъейвал, генани машгъур халкъ я... Маса агъалийри чпин адетар, пекер, гьакIни ацукъун-къарагъун лезгийаривай ва фарсаривай къачуна.

Броневский С.
Новейшие географические и исторические известия о Кавказе. М., 1823. С. 370, 442.

Гьакъикъат рагъ я, ам кIевириз жедач.

Лезги халкъдин мисал

Цийивилер

www.samurpress.net

Ордендиз
лайхлу хьана

Дагъустан Республикадин Президент Рамазан Абдулатипова 2014-йисан 30-майдиз къабулай серенжемдалди машгур журналист ва ижтимаи деятель, «Лезги газетдин» къилин редактор Агъариза Узеиран хва Саидов «Дагъустан Республикадиз лайхлувилелди къуллугъ авунай» ордендиз лайхлу хьана.

И Орден А.Саидова яргал йисара республикадин машгур «Лезги газетдиз» чешнелу-даказ регъбервал гунай, журналистикадин рекъай къазанмишай агалкъунрай ганвайди я. «Самур» газетдин коллективди твар-ван авай къелемэгъли, ара датлана халкъ паталди хийирлу краихъ гелкъевезвай чи чехи дуст Агъариза Саидов барка ийизва, адаз риклин сидкъидай чандин сагъвал ва мадни чехи агалкъунар тлабазва.

Гуьмбет эцигна
кланзава

Дуьньядин сеили биолог тир Закидин Рамазанова яргал йисара Америкадин Салхванвай Штатра къвалахнай. Ам биологиядин илимрин доктор, са шумуд

уьлкведин милли академийрин академик, Луизианадин, Мичигандин, Канаррин къураматдин Лас-Пальмасдин, Испаниядин Мадриддин университетрин гуььрметлу профессор, Европада биологиядин илимдин международный премияр гудай комиссиядин уьзви, Нью-Йоркдин микробиологиядин меркездин ва АСП-дин биологиядин илимрин рекъай Милли Корпорациядин президент тир. Вичихъ икъван зурба агалкъунар авай алим 2006-йисуз, 51 йиса аваз рагъметдиз фенай.

И муькъвара адан ватангълияр тир белижвийри къеьгал лезгидиз Белиждал ва Магъачкъалада гуьмбет эцигун патал месэла къарагъарнава.

Пенсиядиз геж
экъечда

Исятда Германиядин агъалияр 65 йиса аваз пенсиядиз экъечда. Гила гукуматдиз пенсиядин яшар 76 йис ийиз кланзава. И карди уьлкведин агъалияр къеьверагвиле гъатункайни акъалтйай кесиб хьуникай хуьда къван. Демографиядин гъалар кваз къуртла, 2050-йисалди гукуматди къецепатан уьлкверай Германиядиз 14 миллион инсан желбна кланзава. Исятда гъар йисуз иниз 400 агъзур инсан къевезва. Мигрантри уьлкведин экономика четин гъаларикай хуьз къумек гуьва.

АДАН ЭКУЪ РЕХЪ

■ Чи чехи алим ва шаир Алкъвадар Гъасан эфендиди лагъанай: «Инсандиз адан къилихриз, ацукъун-къарагъуниз, халкъдиз авай хийирдиз килигна къимет гана кланда». Гъа икI фагъум авуртла, чяхъ камалгълияр тIмил авач. Ингъе и йикъара абурукай садан хуш хабар агакъна чав. Республикадин Президентдин серенжемдалди «Азербайжандин лайхлу инженер» гуььрметдин тIвар къачур Натикъ Алиеван хуш хабар. И къени къилихрин, умун инсандин агалкъунари лугъуз тежедай къван шадарна чун. Вучиз лагъайтла ам гъаКни «Самурдин» лап хъсан дустарикай я.

1977-йисуз Азербайжандин Эцигунрин Инженердин Институтдин муькъверин, тунелрин ва метрополитенрин эцигунрин инженервилдин факультет акъалтIарна «Азербай-лайингъ» Проектдин Институтда къвалахал акъвазай, 17 йисуз ина чехи инженервиле, группадин регъбервиле, проектдин къилин инженервиле къвалахай адан зегъметдиз пешекарри гъеле а чIавуз лайхлу къимет ганай: «Натикъ Алиев къастунал кIеви, дериндай фикир-фагъумна къвалахдай, вилик эцигъай гъар са месэла патал ара датлана алахъунар ийидай, цийи, геелег авай кар хцидаказ къатIудай пешекар я».

ИкI тирди ада вичин краралди субутна. Къуллугъ авур йисара вичин хиве авай вири къвалахар вини дережеда къилиз акъудна. Уьмуьрда гъикъван четинвилер ацалтнатIани, зегъметдикай кичле хьанач. Акси яз, «анжах виликди, са камни къеьуз къачун тийин» хьана адан девиз.

1995-йисалай «Техномост» проектдин компанияди къилин инженервиле къвалахай Н. Алиев 2008-йисалай и карханадин директор я. Исятда ада регъбервал гуьвай компанидал

«Гидро-транспроект» лагъай тIвар ала. И карханадин агалкъунар садни къвед туш. Мисал яз абурукай са шумуд къалурун бес я. Азербайжан Республикадин Президент Илгъам Алиеван серенжемдалди тестикъ хьанвай «Баку шегъердин транспортдин система вилик тухун патал 2006-2007-йисарин тедбирин пландив» къадайвал, Бакуда эцигнавай 10 рекъерин хев, Пираллагъыда гуььлел, гъаКни Сальян, Ширван шегъерра ва Поилу посёлкда Куьр вацал эцигнавай муькъвер, Товуз вацал кардик кутунвай муьгъ иллаки рикIел ала-муькъдайбуьр я. Бакудин транспортдин инфраструктура вилик тухуник пай кутунвай «Техномост» 2006-йисуз «Угъур» Милли Премиядиз лайхлу хьана.

Натикъ Алиева регъбервал гуьвай компания Азербайжандай къецени сеили я. СНГ-дин уьлквейра ада шумудни са эцигунрин проектар киле тухвана. Россиядин Казан шегъерда автомобилдин рекъерин 6 уьнубгдин ва муькъуьн, Украинада кве шегъре рекъин, Къазахстанда кве шегъре рекъин ва са шумуд муькъуьн проектарни и компаниди туькIуьрайбуьр я. 2007-2009-йисара компания СНГ-дин уьлквейрин арада «Виридалайни хъсан эцигунрин ва проектрин тешкилатдин» II, III ва IV международный конкурсерин гъалиб хьана. 2009-йисуз кархана гъаКни «Bizness Consulting» журналди бизнесдин рекъай малумарай «Йисан компания» Милли Премиядиз лайхлу хьана. Гъа йисуз Н. Алиева эцигунрин комплексдин виридалайни хъсан регъбердин сертификат къачуна.

Натикъ Алиева вич дидедиз хъайи КIцIар райондин къайгъуни чIугъзава. Ам КIцIар ва КIур вацIарал, Нежефхуьруьн вацIал ва Куьру вацIал кардик кутунвай, гъаКни Азербайжан-

динни Россиядин сергъятдал, Самур вацIал эцигна кланзавай чехи муькъуьн проектрин автор я.

Вичин гъар са кардиз викIегъвал, руьгъдин зурбавал хас тир Н.Алиев гъамиша хъсанвилерихъ гелкъведа, инсанриз вичелай алакъдай куьмекар гуз алахъда. Инсанриз жезмай къван гуььрмет авунин, абурун гъаларикай хабар къунын, алакъдай куьмек гунын хесетри ам генани чешнелу ийизва. Вичин къилихриз, ацукъун-къарагъуниз килигна ам чидай вирибуру Натикъ Алиев экуь инсан я лугъуда. «Самур» газетдин коллективди ва кIелзавайбуру и экуь инсандиз вичи къачур гуььрметдин тIвар барка ийизва. Чун адахъ и рекъе мадни чехи агалкъунар жедайдан чIалахъ я. Вучиз лагъайтIа пуд веледдин буба тир адан рехъ санлай халкъдиз ва ватандиз хъавилелди къуллугъ авунинди, вафалувилинди, вичел дамах ийиз жедайдан я.

«Самурдин» коллектив

ЧИ БУБАЙРИ ЛАГЪАНАЙ...

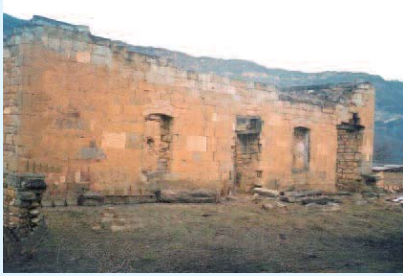
- Диде рикIин экв, буба уьмуьрдин рекIв я.
- Бубади къилиз акъуд тавур кар хцин хиве гъатда.
- Буба хайиди, диде хайиди, къисмет гайиди я.
- Бубадин кар хтулрини шгулри давамарда.
- Бубадин рикI хтулди хуьда.
- Дидеди крар ийиз, бубади абуьр къилиз акъудиз чирда.
- Дидедиз хцин гуьнар фад акъаз клан дай, бубадиз гъар береда.
- Дидедин чимивал садавни гъайди туш.
- Бегъем хци бубадин бармак вилера твадач.
- Хъсан рухъвайри пис бубайрин гъалатлар тикрар хъийидач.
- Бубадин бармак вилера твамир.
- Аялдиз вичин бубадлай зурба кас авач.
- Бубадин мал-девлет вара-зара ийидай ва диде къвалай акъуддай хванамуссуз я.
- Уба течирдаз бубани чир жедач.
- Берекат бубадин, марифат дидедин къвачихъ я.
- Бубадилай хай рахамир, хару яда.
- Дидеди велел руфуна хвена, велелди рухунал.
- Буба къейинди садра, диде къейинди иридра етим я.

Экуьвал инсандин
чIехивал я.

Лезги халкъдин
мисал

Чи хуьрерин тарихдай

АРХИТРИН ДЕГЪ ГЕЛЕР

Дагъустандин Хив райондин АрхитРин хуьр я. Ина чи эрадин III виш йисан эвелра эцигнавай алпан килсадин амуькаяр къедалди ама. Са бязи алмир АрхитI ойконимдиз «яргал хуьр» хьтин баян гузва. Ингъе тарихдин ва чалан материалрин куьмекдалди адаз масакIа баян гуз жеда. Хуьруьн бине ХитI лагъай са касди кутунай. Гуьгъуьнлай чапхунчири хуьр чукурна, сагъ амуькай агъалири генани, къакъандал, дагъда бине кутуна. Гъадалай къулухъ хуьруьн тIвар «дагъ, къакъан чка» мана авай «ар» гафунихъ галаз алакьалу хъана. «Арди» машгъур алим Р. Гъайдаровани гъа ихьтин баян ганва. (Килиг: Р. И. Гъайдаров. Лезги чIалан этимологиядиз гъахъун. Магъачкъала, 2005. Ч. 86). Гъа икI, «ар» дувулдихъ «хитI» пай акал хъана «АрхитI» ойконим арадал атана. Гуьгъуьнлай чкадин агъалири Агъа АрхитI, Вини АрхитI лугъудай къве хуьрин кутуна.

АрхитIар хьиз, Хив райондин Зилдагъ ва Куг хуьрерини чи эрадал къедалди XI-X виш йисариз талукъ къапарин ва яракьрин амуькаяр жагъанва. Гъа хуьрерани алпандин килсаяр хъана. Гуьгъуьнлай, яни X виш йисан эвелра Абу Муслиман (хроникада адан тIвар икI гъатнава, гъакъикъатда ам арабрин сердер Маслама ибн Абдалмалик я – М. М.) хтудри лезги хуьрера бине кутуна ва килсаирин чкадал мискинар эцигиз туна (Килиг: Khanikoff N. Memoires sur les inscriptions musulmanes du Caucase. – Journal Asiatique. Ser. 5. 1862. т. 20, с. 214).

Аквар гъаларай, архитIвийриз чпин вилкан гъуц дин рикелай алудиз кIан хъанач. Гъавилай абуру алпан килсадин нехшар атIанвай са бязи къванер мискиндик кутуна. А къванер лагъайтIа, чи девирдал агакъна.

Лезгири хьиз, Дагъустандин са бязи халкъарини ислам диндиз са акъван майилвал къалурзавачир. Гъавилай арабрин сердер Маслама ибн Абдалмалика Дагъустандин чара-чара халкъарал веъгена, абуруз басрух ганай. Ада Къайтагъдин, Табасарандин ва шумудни са лезги хуьрерин агъалириз дуван къунай. Бязи шегъерра ва вилайтра арабри чкадин агъалияр

чпихъ ялун патал чара-чара халкъарин ва тайифайрин тIварар алаз мискинар эцигнай. Месела, Масламади 733-734-йисара ислам къабулай дербентвиар ирид чкадал пайна ирид мискин эцигиз тунай – Хазаррин мискин, Къайсайвийрин мискин, Жазирвийрин мискин ва мсб. (Килиг: Derbend-Nameh, or the History of Derbend, and expl. by Mirza A. Kazem-Beg. SPb., 1851 с. 544-545). Гуьгъуьнлай XII асирда Бакуда Лезги мискин арадал атана. Гъа инал лагъана кIанда хьиз, са бязи араб чешмейра АрхитIрин диндин имаратдин тIварни «АрхитI мискин» хьиз гъатнава.

АрхитIдин къадим гелер маса чешмейраини жагъизва. Абуру са шумудра Дагъустандин халкъарив гужуналди ислам къабулиз тун патал и чилериз басрух гайи чапхунчирийн аксина женг чIугунай. Ихьтин вакъайрикай сад 912-йисуз киле фенай. Гъа йисуз Ширваншагъди ва Дербентдин эмирди «агъзурради гуьгъуьллуяр ва Къурьан Келзавайбур» къватIна «Шандандин (Акуша-Даргодин - М.М.) гавуррал» веъгенай. Чапхунчирийхъ галаз женгина Шандандин агъалийриз маса хуьрерин, гъабурукай яз АрхитI, Зилдагъ, Куг, Мамрач хуьрерин жематрини куьмек ганай. Чкадин агъалийри къеъгалвилелди женг чIугунай ва чапхунчирийн къушунар кукIварнай. Абуру Ширвандин гъаким ва Дербентдин эмир 10 агъзурдин къушуни галаз есирда къунай. (Килиг: Минорский В.Ф. История Ширвана и Дербенда X-XI веков. М., 1963. с. 46, 69, 203).

Тарихдай малум жезвайвал, чапхунчирийхъ галаз женгера ксарихъ галаз санал лезги дигегълирийн женг чIугунай. Ихьтин къагъриман дигегълирийкай сад АрхитIай тир Къистер я. 1823-йисуз генерал Ермолован къушуни Вини Ярагъ, Агъа Ярагъ, КъепIир, Миграгъ къуна, Ахцегъал, Къурагъал, Хивдал веъгейла и чкайрин агъалияр душмандихъ галаз къеъгалвилелди женг чIугъаз эгечнай. Абуру арада 100 касдив агакъна АрхитIрин кIеретI гуьгъуьрай Къистерни авай. Чапхунчири адаз Гъажиз Насруллагъ эфендинди къуватрихъ галаз галкIидай мумкинвал ганачир ва ам женгина гъелек хъанай (Килиг: ЦГВИА. Ф. ВУА. Д. 6512). Гуьгъуьнлай архитIвийри чпин хуьруьнбуру женгина гъелек хъайи чкадал Къистеран Ятах тIвар алаз цIийи хуьр кутунай. Гъайиф хьиз, исятда а хуьр амач.

Чна винидихъ гъайи делилар АрхитIрин тарихдин са бязи чинар я. Санлай лагъайтIа, АрхитIар археологар ва тарихчиар патал гъелени кIелиз тахъанвай къадим ктаб я.

Муъезффер МЕЛИКМАМЕДОВ

Инсандин иервал адан къилихралди чир жеда.

Лезги халкъдин мисал

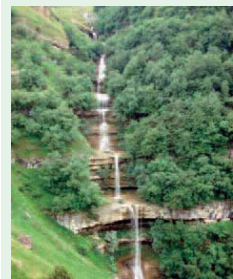
Цийивилер
www.samurpress.net

Аялрин къайгъу чIугъазва

Огъуз шегъер ийсандивай мади абад жезва. Ина эцигунрин къадар пар хъанва. Аялрин къайгъу чIугъавай карханаяр эцигна кардик кутуниз генани хъсандиз фикир гузва. Алатай йисара районда ихьтин са шумуд кархана арадал гъанва. Исятда Огъуз шегъерда 100 чкадин аялрин бахча эцигиз гатуннава. Мукъвал вахтара ина 100 чкадин мад са бахча эцигда. Вилкай къезмай йисара райондин чIехи хуьрерин агъалийривайни цийин бахчайрикай менфят къачуз жеда.

Тамар хуьн патал

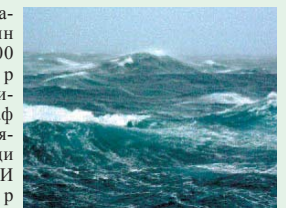

КIцIарин тамар читIебиатдин инжиар я. Абурун иервилерикайни гереклувиликай гъеле 1885-йисуз Хуьлуьхърин тамара къеъвейи урусрин алим, машгъур натуралист Г.Раддеди лагъанай. И тамар хуьн патал виридалайни кар алайди хуьрериз газ чIугун я. Эхиримжи йисара и рекъай районда са къадар крар киле тухванва.

И йисъара райондин Самур посёлокодиз ва Манкъулидхуьрун цийи массивдиз газ чIугуна. Мярекатдин чIавуз чкадин агъалийри и кардихъ гелкъвейи вирибуруз разивал къалурна. Мукъвал вахтара КIуфуба ва Къулар хуьрерини газ чIугъада. Санлай къачурла, вилкай къезмай йисара КIцIар районда газ чIугун тавур са хуьр къванни амуькъада.

Чилин кIане яд

И мукъвал чилин кIане, 700 километр къван дерина цин гзаф чIехи игъятар авайди чир хъанва. И игътиятар Дуньядин океандин ятарилай пудра пара я. Цийи делилар акъазвайвал, чи планетада яд Ракинсин системадин вилик финин лап фад алуькай вахтара арадал атана. Делилри гъакъни ихьтин фикирдал гъизва: Чилин кIаник икъван цин игътиятар хъаначиртIа, миллиард йисара Дуньядин океандин ятар гъа са къайдада амуькъада чир. Дерина авай ятар винел акъагайтIа, чи планетадал килъий-килдиди яд акъалтда.

МИСКИН ХВЕНА КIАНЗАВА

КIцIар райондин Ясабрин хуьре авай и мискиндин 183 йис я. Адан цIал алай хькинрай чир жезвайвал, мискин 1831-йисуз эцигнава. Хуьруьнбуру адахъ генани къадим тарихар ава лугъузва. Алатай девирра ина чкадин агъалийри хьиз, пата-къерехдай атайбуруни капIдай. Амма вучиз ятIани са вахтунда мискин вилъий-гъилай веъгена. Гадарнавай и дарамат гъакъни тарихдин имарат я. Гъавилай ам хвена кIанзава.

Гила хуьруьнбурухъ мискин гуьгъуьна хтуна, арадал хкидай ниъат ава. Ингъе и кар куьмекар галачиз килиз акъудиз жедач. Гъавилай чна талукъ идарайривай, гъакъни чкадин имаратар хуьнал рикI алай ксаривай и месэла гъялун патал ясабвийриз куьмек гун тIалабзава. Мискин хвена кIанзава: гъам диндин, гъамни тарихдин имарат хьиз.

Сабина ЮСУФОВА

Сабина ЮСУФОВА

Yeniliklər

www.samurpress.net

Ukraynada Azərbaycan telekanalı açıldı

Ukraynada ki Azərbaycan diasporunun internet üzərindən yayımlanacaq televiziya kanalı - «Diaspora TV» fəaliyyətə başlayıb.

Telekanalın məqsədi Azərbaycan mədəniyyəti, siyasəti, tarixi və dövlətçiliyini dünya ictimaiyyətinə təqdim etmək, ölkəmiz haqqında yayılan qeyri-obyektiv informasiyaların qarşısını alaraq, Azərbaycan dövlətinin siyasətini dünya miqyasında təbliğ etməkdir. Kanalın məqsədlərindən biri də müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən Azərbaycan diasporlarının gördüyü işləri işıqlandırmaq və onlara informasiya dəstəyi göstərməkdir.

Sutkada 18 saat efiərdə olacaq TV-nin xəbərlər buraxılışı hər 3 saatdan bir canlı yayımlanacaq. Kanalın xəbərlər xidməti CNN, Reuters və BBC şirkətləri ilə sıx əməkdaşlıq etməyi nəzərdə tutub. Verilişlərin Azərbaycan, rus, ukrayna, ingilis və digər dillərdə yayımlanması qərara alınıb. «Diaspora TV» Ukrayna, Rusiya, eləcə də xarici aparıcı distribütor şirkətlərlə əməkdaşlıq etməyi planlaşdırır.

Vatikanda ölkəmizlə bağlı əlyazmalar aşkarlanıb

Azərbaycan Milli Elmior Akademiyası Əlyazmalar İnstitutu Vatikanda Azərbaycanla bağlı 153 yeni tarixi sənəd və əlyazma aşkarlayıb. Alim Fərid Ələkbərlinin Vatikandan Məxfi Arxivinə və Apostol Kitabxanasına uzumduddəli ezamiyyətləri ilə başa çatıb. Vatikanda Məxfi Arxivində 700-dən çox sənəd araşdırılıb və Azərbaycan tarixinə aid 85 sənəd aşkar olunub. Bu sənədlər italyan, latın, yunan, fransız, ərəb, fars, türk, monqol, erməni və sair dillərdədir. Tədqiqatların nəticəsində aşkar edilmiş sənədlər X-XX əsrləri əhatə edir. Onların arasında orta əsr Azərbaycan hökmdarlarının (Elxani, Səfəvi, Əfşar, Qacar və s.) Roma papaları ilə məxfi yazışmalarını əks etdirən məktublər də var.

Burada orta əsr Azərbaycan müəlliflərinə məxsus 68 qədim əsər və çoxlu sayda xəritə də aşkar edilib. Bunlar Azərbaycan (türk), fars, ərəb dillərində olan orta əsr əlyazma kitablarıdır. Onların arasında məşhur Azərbaycan müəlliflərinin (Nizami, Füzuli, Nəsimi, Şəbüstəri, Sühreərdi və b.), eyni zamanda, indiyə qədər adı bizə məlum olmayan orta əsr müəlliflərinin 11 əsəri var.

Yeni orfoqrafiya lüğəti

«Azərbaycan dilinin orfoqrafiya lüğəti» uzun fasilədən sonra 6-cı dəfə nəşr olunub. 2004-cü ildə nəşr olunmuş Orfoqrafiya lüğətində 80 minə yaxın söz var idisə, genişləndirilmiş və yenidən işlənmiş lüğət 110543 sözdən ibarətdir. İlk dəfə olaraq coğrafi adlar, şəxs adları, təşkilat adları, habelə pul vahidlərinin adları və şərti işarələr də lüğətə daxil edilmişdir.

İgid ölür, adı qalar, müxənnətin nəyi qalar?

Azərbaycan atalar sözü

DAĞISTAN ŞİRİ

Sali Süleyman... XIX əsrin sonlarından başlayaraq bu ad o qədər məşhurlaşmışdı ki, bəzən onun əfsanəvi qəhrəman olduğunu zənn edirdilər. Lakin onu tanıyanlar, hünərinin şahidi olanlar üçün Sali Süleyman qəhrəmanlıq rəmzi idi.

Sali Süleymanın əsl adı Mamma Koçap, familiyası Maxtulayevdir. 1879-cu ildə Dağıstanın Buynaxsk rayonunun Teletl kəndində Maxtulayev kasıb ailəsində dünyaya gələn Mamma uşaqlıqdan qeyri-adi gücü ilə seçilirdi. Həmkəndlilərinə tez-tez ağır işlərdə kömək edən Mamma bir qayda olaraq təəcüb və heyrət obyektinə çevrilirdi. 5-6 adamın güclü qaldırdığı ağır yükləri o, bir əli ilə yerdən üzər, öküzü asanlıqla çiyinə alar, 10-15 uşağı kürəyində gəzdirdirdi. Onun çaxır dolu çəlləkləri top kimi oynatması isə əsl tamaşa idi. Yaraşığı, üzügülür, mehriban Mamma hamının sevimlisi idi.

«Dağıstanın məğlubedilməz şiri» titulu qazananda onun 15 yaşına yenicə tamam olmuşdu. Temir-Xan-Şurada (indiki Buynaxsk) keçirilən yarışlarda o, həmin dövrün ən güclü pəhləvanı sayılan Gımrəli Məhəmmədə qalib gəlmiş, o vaxtdan şöhrətli bütün Dağıstana yayılmışdı.

İdmançı kimi isə onun karyerası 1896-cı ildən başlanmışdır. Həmin il Temir-Xan-Şuraya məşhur Maks sirkli qastrola gəlmişdi. Truppada fransız güləşi üzrə beynəlxalq turnirdə iştirak etmiş pəhləvanlar da var idi. Sirklin tamaşalarından birində 16 yaşlı Mamma Maxtulayev də iştirak edirdi. Səid Xaxuta adı hindu pəhləvanının rəqibinin kürəklərini yerə vurub özündən razı halda gəzişdiyini görəndə birdən sirkə yığılmış tamaşaçılardan uğultu qalxdı:

- Mamma, meydana çıx! Mamma, meydana çıx!

Özünü itirmiş yeniyetmə nə edəcəyini bilmirdi. Bir tərəfdə nəhəng gövdəli, qorxunc görkəmli hindu, o biri tərəfdə ümid və inam qarışmış israrla onu səsləyən həmyerliləri idi. Nəhayət, o, qətiyyətləni toplayıb irəlilədi. 16 yaşlı yeniyetmənin təcrübəli pəhləvanı yerə sərması həmin gün ümumxalq sevincinə çevrildi.

1897-ci ildə Qafqaza qastrol səfərinə gələn Peterburq sirkli Temir-Xan-Şurada da tamaşa verirdi. İkinci bölmədə, pəhləvanların ənənəvi nümayişi başlananda zalda oturanlar bir səsle Mamma Koçapın da yarışlara qatılmasını tələb etməyə başladılar. Bunu gören təşkilatçılar ertəsi gün əllə yazıb divarlara yapışdırdıqları afişalarda Matyuşenko adlı pəhləvanla gənc dağıstanlı pəhləvanın güləşəcəyini göstərdilər. Həmin intizarla gözlədiyi həmin yarış cəmi bir daqiqə çəkdi, Mamma rəqibinin kürəyini asanlıqla yerə vurdu. Gastroldan sonra sirk Port-Petrovska yola düşdü, lakin bir gün sonra sirklin rəhbərlərindən biri olan İ.Poddubni gənc pəhləvanın arxasına geri qayıtdı. Həmin gündən Mamma taleyini həmişəlik olaraq sirkə bağladı.

Pəhləvanın iş rejimi onu tanıyanları və porətişkarlarını heyretə gətirirdi. O, hər il onlarla şəhərlərdə tamaşalar verir, müxtəlif çempionatlarda iştirak edirdi. Qazandığı qələbələrini nəticəsi olan qızıl medallar, qiymətli prizlər onu dünyanın əfsanəvi pəhləvanı zirvəsinə qaldırmışdı. 50-yə yaxın ölkənin başçısından, o cümlədən İran şahından və Belçika kralından xatirə medalları alan Mammaın parlaq qələbələrini saymaqla qurtarmaq olmur. O, dünya çempionları Pankin, Başkirov, Vaxturov və Svyatogorovu məğlub etmişdi. Dünyanın bütün qitələrində olmuş və hər yerdən vətəne üzünə qayıtmış Mamma 1901-1903-ci

illərdə bütün rəqiblərini məğlub edərək güləş üzrə mütləq dünya çempionu titulu onun sahibi olur.

Adı dillər əzbəri olan Mamma Koçap Maxtulayev birdən-birə Sali Süleyman olur. Bu, necə baş verir? 1904-cü ildə Türkiyə sultanının sevimlisi, bütün Yaxın və Orta Şərqdə tanınan Sali Süleyman adlı pəhləvan Mamma Maxtulayev onu məğlub edəndən sonra sarsılıb hamının qarşısında bəyan edir: «Məğlub Sali Süleyman ola bilməz. Bu gündən mən öz adımla bu pəhləvana verirəm. İnanıram ki, o, məğlubedilməz olacaq».

Dağıstan pəhləvanı həmin ada ömürlük sadıq qaldı. O, parlaq qələbələrində görə «Dağıstan şiri», «Şərqi sevimlisi» adlarını qazandı. Nə öz ölkəsində, nə də xaricdə heç kəsə onun kürəklərini yerə vurmaq nasib olmadı. Yalnız İvan Poddubni ilə görüşü heç-heçə nəticələndi və bununla da onların arasında böyük dostluq başladı. İ.Poddubni ona Sankt-Peterburq atletika cəmiyyətində fransız güləşi sahəsində təkmilləşməkdə kömək etdi. O, dağıstanlı pəhləvana böyük səxavətlə güləşin sirlərini öyrədir, əməli məsləhətlər verirdi.

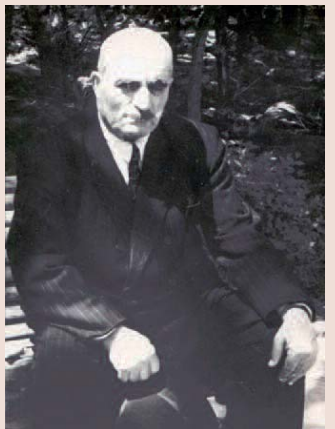
Sali Süleyman haqqında hələ onun sağlığında əfsanələr dolayırdı. Lakin çoxlarının əfsanə kimi qəbul etdiyi pəhləvanın pələnglə güləşməsi hadisəsi əslində həqiqət idi. Sankt-Peterburqda sirkin arenasına çıxmağa hazırlaşan Sali Süleyman içərisində vəhşi heyvanlar saxlanan qəfəslərin yanında keçərkən birdən qəfəslərdən birindən bayıra çıxan benqal pələngi pəhləvanın üstünə atıldı. Sən demə, bir gün əvvəl ispan pəhləvanı Alberto Qonsales Sali Süleymana böyük məbləğdə pul alaraq, ona yarışda məğlub olmağı təklif edibmiş. Rədd cavabı alan və döyüşdə məğlub olan rəqib pəhlə-

ləvandan qisas almaq niyyətilə qəfəsin qapısını açdı. Pələng qəfil zərbə ilə Sali Süleymanı yerə sərirdi. Qana qəltan olan pəhləvan tez özünü ələ alıb pələngin boğazından yapışıb və onu yerə cırırdı. Ağır yaralanmış pəhləvanı xəstəxanaya çatdırırlar və o, üç aydan sonra çoxlu çəpirlər oradan çıxır. Xəstəxanada ona Peterburqun demək olar ki, bütün məşhur insanları, o cümlədən Fyodor Şalyapin, Maksim Qorki baş çəkir. İvan Poddubni isə onu demək olar ki, hər gün yoluxurdu.

Sali Süleymanın məğlub etdiyi dünya çempionlarının siyahısında polyak Stanislav Zbişko-Siqaneviçin, iranlı Bilalın, bolqar Nikolay Petrovun, osetin Bola Konukovun, türklərdən Toqu Əhmədin və Xəlil Adalının, amikalı Tom Kannonun, alman Yakob Koxun, fransızlar Raul de Buşenin və Loren de Bokeryanın, həmçinin beşqat dünya çempionu, daniyalı İess Pedersenin və onlarca başqalarının adı var.

O, sirkli 70 yaşında tərək etsə də, idman məşqələrinə atmir, bir neçə SSRİ çempionu, onlarca idman ustası yetişdirir. Övladlarından iki oğlu – Kamal və Ağarəhim də onun sayısında SSRİ idman ustası olur. Dünya şöhrətli pəhləvan ömrünün son illərini Bakıda keçirir.

Şən və zərəfatlı adam olan Sali Süleyman həm də həmişə haqqın və düzlüyün tərəfində olması ilə hörmət qazanmışdı. Onu başqalarından fərqləndirən bir cəhət də var idi: taleyin sınaqlarına matanətlə sinə gərirdi. Belə sınaqlar isə az olurdu. Onlardan biri, üçüncü oğlu İbrahimlə əlaqədar idi. Çoxları elə zənn edirdi ki, Sali Süleymanın məzh İbrahim əvəz edəcək. Ucaboy, pəhləvan cüssəli, yaraşığı oğlan olan İbrahimin bütün idman göstəriciləri bunu deməyə əsas

verirdi. Lakin içkiyə meyillilik onu nəinki idmandan, hətta cəmiyyətdən uzaqlaşdırdı və nəhayət, o, məhbəsdə düşdü. Sali Süleyman oğul dərdi ilə uzun illər yaşadı. Dünyada həç kəsə əyə bilmədiyi bu pəhləvanın həmin dərddə əyşə də, sındıra bilmədi. Öz əzəmətinə və əyilməzliyini sona qədər saxlayan Sali Süleyman 90 yaşında vəfat etdi.

Sədaqət KƏRİMOVA

НАШ ЗЕМЛЯК СОВЕТНИК ПРЕЗИДЕНТА ЧЕЧНИ

Советником по вопросам здравоохранения Чеченской Республики является Эльхан Сулейманов. На эту должность он был назначен несколько месяцев назад по рекомендации президента Рамзана Кадырова. Он также является главврачом республиканского онкологического диспансера.

По оценкам специалистов, в республике Чечня в последнее время накален вопрос с онкологическими заболеваниями, а специалистов в этой сфере очень мало. Рамзан Кадыров считает, что приезд такого специалиста позитивно повлияет на работу республиканской системы здравоохранения.

Эльхан Сулейманов родом из села Яргун Кусарского района Азербайджанской Республики. По специальности он врач-онколог. С отличием окончил Азербайджанский Государственный Медицинский Университет, некоторое время проработал в Бакинском онкологическом научном центре Азербайджана. Позже окончил аспирантуру в Москве, работал врачом в Российском онкологическом научном центре им. Н.Н.Блохина и старшим научным сотрудником института педиатрии в Москве. Также он проходил стажировку в Германии, в известной университетской клинике Хайбурга, владеет несколькими иностранными языками.

Айнур БАЙБУЛАТОВА

С ВЕРОЙ В ДУШЕ КАЖДЫЙ ПОЛУЧИТ ПО ЗАСЛУГАМ

Ведущий раздела Сафарбек Сафарбеков

■ Аллах говорит в Священном Коране: «Кто творит зло, тот получит за него воздаяние и не найдет для себя вместо Аллаха ни покровителя, ни помощника.» (Ан-Ниса,123)

Все плохое, что случается с нами, мы заслужили своим невежеством и безразличием, хотя многое из этого Аллах прощает. Подхалимство слабых усиливает деспотизм сильных, праздность бедняков порождает скупость богатых, молчание ученых позволяет уверенно звучать голосам невежд. Нелегко придется тем, кто подталкивал людей к греху, умалчивал истину и не удерживал от дурных поступков, имея возможность предотвратить их.

Возмездие за безразличие к чужим грехам не обходит нас стороной даже в ближней жизни. А в день воскресения все будет собрано и подсчитано. Люди скрывают свои проступки друг от друга, но нельзя укрыться взора Господня. Он знает самые сокровенные тайны и читает наши помыслы. Он принимает лишь то, что было совершенно

ради Его довольства.

На площади суда каждый притеснитель встретится с тем, кого он обижал, угнетал и обворовывал, и только взаиморасчет между праведниками будет отсрочен до тех пор, пока они не пройдут над адской бездной и окажутся на стороне рая. Злодеяния погубят тех, кто занимался ростовщичеством и присваивал имущество сирот, чернил целомудренных женщин и занимался поборами.

Даже те из них, кто совершал молитвы и раздавал милостыню, зарятся, когда их добрые дела будут розданы тем, кого они притесняли. А если их благодеяния иссякнут до того, как они рассчитаются за свои долги, то чужие грехи будут взяты и брошены на них, а потом они будут брошены в огонь. На них будет жалко смотреть! Но разве они не знали, что своими преступлениями вызывают гнев Великого Аллаха? Разве они испытывали сострадание к тем, кого несправедливо осуждали или лишали честного заработка?

Как-то раз посланник, мир

ему и благословение Аллаха, сказал: «Я знаю людей из моей уммы, которые в день воскресения придут с благими делами величиной с белые горы Тихамы, но Аллах превратит их в прах.»

Люди заволновались и спросили о том, кто эти мусульмане. Он сказал: «Это братья ваши, из вашего народа. Они распределяют ночь так же, как и вы, но стоит им остаться наедине с запретами Аллаха, как они нарушают их» (Ибн Маджа).

Аллах говорит в Священном Коране: "Неужели те, которые строят злые козни, не опасаются того, что Аллах заставит землю проглотить их, или мучения постигнут их оттуда, откуда они их не ожидают?" (Ан-Нахл,45)

ЗАБОТА О РОДНОМ ЯЗЫКЕ

В Сулейман-Стальском районе разработана и осуществляется муниципальная программа по сохранению, изучению и развитию родного (лезгинского) языка, рассчитанная на 2012 - 2020 годы. Она составлена в соответствии с федеральным и республиканским законодательством, основными принципами государственной политики в области языкового строительства.

Руководством муниципалитета делается все возможное для реализации данной программы. В частности, совещания и заседания аппарата районной администрации проводятся на родном (лезгинском) языке. Во всех общеобразовательных учреждениях района проводятся олимпиады, тематические творческие вечера, викторины, конкурсы «Лучший учитель родного языка и литературы», на лучшего чтеца, лучшее сочинение, дни родного языка, практические конференции и т.д. Так, например, в феврале текущего года состоялась научно-практическая конференция на тему «Пути сохранения, изучения и развития родного языка», посвященная Международному дню родного языка, целью которого явилось обсуждение актуальных проблем обучения родного языка в образовательных учреждениях, сохранение и расширение контактов ученых и практиков, связанных с изучением проблем родного языка.

На сегодняшний день в районе функционирует 41 образовательных школ. Из них начальных – 7, основных – 8, средних – 26. Во всех школах обучение в начальных классах ведется на родном языке, в классах среднего и старшего звена лезгинский язык изучается как предмет. По предмету в школах района оборудовано и оформлено 34 кабинета. Большая работа по сохранению и развитию родного языка проводится в учреждениях культуры.

Накануне на территориях Новомаякинского и Герейхановского сельских поселений, вдоль магистральной трассы, установлены красочно оформленные баннеры, на которых размещены призывы, пропагандирующие изучение родного языка.

«Дидед ч'ал чир тахьун айиб я!» («Не уметь говорить на родном языке стыдно!»).

«Дидед ч'ал чир тахьун айиб я!» («Родной язык не звать стыдно!») Увидев это, душа радуется.

«САМУР»

ВЕСТЬ ИЗ МЮНХЕНА

■ Радостная весть о том, что в Европейском Университете города Мюнхен защита диплома на степень магистра нашей землячкой Кюброй Керимовой стала ярким и запоминающимся событием, облетела границы Германии и дошла до нас. Ее работа на тему "Взаимоотношение между удовлетворенностью работника и его перформансом. Нахождение и анализ корреляции между этими двумя аспектами на примере компании Метак" получила сто баллов из ста, став, таким образом, лучшей работой магистра этого университета за выпуск 2014 года.

Об этом на торжественном вручении магистрского диплома с гордостью говорили преподаватели и профессора вуза, которые особо отметили трудолюбие,

целеустремленность и интеллектуальные качества Кюброй.

Диплом магистра торжественно вручили президент университета доктор Дирк Краен и экс-президент Швейцарии Адольф Оги. Они пожелали дипломантке новых побед и выразили удовлетворение ее успехами. А также отметили, что будет обидно, если она не соединит свою будущую карьеру с наукой.

Кюбра родом из Кусарского района Азербайджанской Республики. Она выпускница Бакинской Классической Гимназии № 160. Высшее образование получила в Западном Университете. В 2012 году защитила диплом на степень бакалавра на тему "Пути улучшения финансового менеджмента предприятий на примере компании Метак". В том же году, сдав экзамены и пройдя высокий конкурс, стала магистром Европейского Университета.

Мы желаем Кюбре больших успехов во благо процветания нашей республики.

Нуреддин АЛХАСОВ

ОБ УМЕ И МУДРОСТИ

Великая любовь неразлучна с глубоким умом; широта ума равняется глубине сердца. Оттого крайних вершин гуманности достигают великие сердца; они же - великие умы.

И. А. Гончаров.

Ум человеческий имеет три ключа, все открывающих: знание, мысль, воображение - все в этом.

В.Гюго.

Только сокровища ума действительны: ими можно делиться, ничего не теряя.

Демофил.

Образование есть то, что мудрецу открывает, а от глупого скрывает недостаточность его знаний.

А. Бирс.

Степень ума, нужная, чтобы нам понравиться, служит довольно точно мерою нашего собственного ума.

К. Гельвеций.

Гений есть лишь непрерывное внимание.

К. Гельвеций.

Ум имей хоть маленький, да свой.

М. Горький.

ИЛГЪАМДИН ЗАР АЛАЙДИ

Сажидин Саидгасанов

Твар-ван авай зар, халисан ватанперес, халхьдин патай гурьмет къазанмишнавай Сажидин Саидгасанов жезьыл къелемэгълияр патал чешне я. С.Саидгасанов 1933-ишан 2-майдуз Стлал Сулейман райондин Агъа Стлал хурьре дидедиз хъана. Хурьун юкъван мектеб ва Дагъустандин Гьукуматдин Университетдин филологиядин факультет акалтарна, лезги Чалдан ва эдебиятдин муаллимвиле къвалах акъвазна. Зари Дагъустан Республикадин медениятдин лайхлу къвалахдар, ДР-дин халхьдин образованидин къевкъевчи, РФ-дин Къырагъин Къватлалдин уьзви я. Ада «Курьедин ярар» твар алай медениятдин макан теукилна мукъувай шитракна.

С.Саидгасанов «Вун накъ вучиз атаначир?», «Къватли-къватлаш», «Аламатар», «Зурьедин ван алаз», «Нуйк хала» ва маса ширрин ктабрин, гъакни «Аиукъ Уьзден» повестдин автор я. Адан ширар урус ва украин чалариз элькьурнава, «Прада» газетда, «Крокодил», «Колобок», «Дошкольное воспитание» журналда чал хъанва. Ада гъакни райондин ва республикадин газетрин мухбирвални ишизва.

Къени къылихрин инсан тир, вичел илгъамдин зар алай Сажидин Саидгасанов ара давлана поэзиядин жезинга авай зарийрикай я.

Шагъ я Шарвили

Демирин таж хкажнавай цавариз, Хайн югъни элкьурнавай сувариз, Гыч умуьрлук фин тийидай ахвариз, Дунья гъейран авур гъундарвили; Аламатар тешпигъ хъанвай махариз, Къадим лезги халхьдин шагъ я Шарвили!

Шагъни Шалбуз, Китин дагълар къакъан тир, Азадвилдин женгивал – чи Къуръан тир, Чехи Кавказ, Азияни Юкъван тир, Дунья гъейран авур инсандарвили; Алпанистан патал пайгъамбар къван тир, Къадим лезги халхьдин шагъ я Шарвили!

Са-садбурухъ ава багъа чухваря, Масадбурухъ: ханар, беглер, кавхаар, Чахъ халкъ худай ава игит рухваря, Дунья гъейран авур аяндарвили; Къакъан аршдиз хкаж авур архаар, Къадим лезги халхьдин шагъ я Шарвили!

Азавилхихъ фидай четин рекъерин, Руньдин чешме къагъриманрин рикъерин, Суйдиз ухшар къакъан дагъдин лекъерин, Дунья гъейран авур арифдарвили; Туьнт лезги къуьл къандай мелев, мехшерин, Къадим лезги халхьдин шагъ я Шарвили!

Алупанда Лезгивилин твар хвейи, Гьар миллетдихъ дуствилдин рехъ – цлар хвейи, Прометей багъиш авур цлай хвейи, Дунья гъейран авур пак устларвили; Чи несилрин къысмет хвейи, пай хвейи, Къадим лезги халхьдин шагъ я Шарвили!

Гъалибвилер къазанмишдай пайдах тир, Адалатлу гъар са карда уртах тир, Чи садвилдин, азадвилдин даях тир, Дунья гъейран авур машгурдарвили; Агъзур сара руьгъдиз мягъкем, уял тир, Къадим лезги халхьдин шагъ я Шарвили!

Ви рухваря, ви лезги халкъ – гьулдандин, Ирсайбар яз амазма Ватандин. Баркалладиз лайихлу тир инсандин, Дунья гъейран авур ухшардарвили; Намус, гъейрат багъа тир гъар замандин, Къадим лезги халхьдин шагъ я Шарвили!

ЯРАН ДИДЕЯР

Ирид жуьре жада яран дидеяр, Садбур жада жакъвадайбур езнеяр. Гъар са кардиз ягъиз чурю тегънеяр, Агъ, ви къвале жадаиди са къал жада, Ихътин яран диде рикле тлар жада.

Садбур жада къажгъан хъана ргадай, Чан лагъайла пегърен цел хъиз дакъвадай. Ам азранл ятла, яраб, аквадай? Езнедикай нек ападай кал жада, Лугъур гафни жагъын тийиз лал жада.

Садбур жада, вирт къалуриз мецелай, Езне клан я лугъудайбур хцелай. Са чурю ван галукъайла, къецелай, Куьн арада цивди ацлай хвал жада, Гьубьлуьн къуьл къурамаат ви къвал жада.

Вирн писбур жедачир а дидеяр, Акъуллубур жада авай бинеяр, Япалайни ийин тийиз фитнеяр, Эгер тариф авуртла зал чал жада, Амма адан чанда чухваз къал жада.

Са бязибур иблисар хъиз хъарик, Къекъвез жада къуьхуьнардай крарихъ, Къекре хътин къвез гъарагъиз варарихъ, Адан гъиле я цаз жада, твал жада, Жув нехирдиз ягъиз гъазур кал жада.

Рух какада хвена къанда къиб хътин, Вич къалурда чекмечидин риб хътин, Сив пад хайн къвегъед кайи циб хътин, Ви къецил тир къвач адан цал жада, Яран диде – клан къватнавай цал жада.

Ирид лугъур жуьре пара яман я, Яран диде лугъун гъайиф – душман я. Ам гъалтайдан, дустар, эхирзаман я, Ви къвачерик къвайди уьлей къвал жада, Хажалатар чугъаз вакай къал жада.

ИСПИК

Къилихъ дагълар: Шагъни, Шалбуз, Китин дагъни хъанвац ялгъуз, Гъар са къвалах – виниз, агъуз, Керчек чидай хурь я Испик.

Са пад-«Арал», са пад-«Дугун», Им тушни къвез Аллагъди гун? Гъар акурдан рикли члугун, Аламатдин сир я Испик.

Гурьрегъ хурьер мукъвал-мукъвал, Вун шагъ хъана, ала юкъвал. Пак миьх тир ви гъар са къвал, На лугъуда, пир я Испик.

Кагърабаяр къугъваз хурал, Гуьзелар я гъар са марал. Мани лугъуз умун гарал, Берекатдин цир я Испик.

Къапу мехмер тамар авай, Чар булахрин къамар авай, Шад мехъерин чамар авай, Муьгъуббатдин къыр я Испик.

GECIKMIŞ BİR QATAR SƏSİ

Füzuli YAVƏR

Mənsur şeirlərinin mənə bu qədər təsir etdiyi yadıma düşür. İlk dəfədir bu janrdə yazılmış əsərlərin cazibəsinə düşmüşəm. Onların müəllifi Füzuli Yavər (Sərkərov) haqqında mənə Qəbələnin tanınmış ziyalı Şahismayıl İsmayilov məlumat verdi. Həmyerlilərinin uğurlarına öz şəxsi müvəffəqiyyəti kimi sevinməyi adət etmiş bu insən Füzuli Yavərdə qeyri-adi bir yazıçı gördüyünü söyləyib mənə onun əsərləri ilə tanış olmağı tövsiyə etdi. Ş.İsmayilovun zövqünə bələd olduğundan onun dediyi kimi etdim və istedadlı qələm sahibi ilə tanışlıqdan qürur hissi keçirdim.

Füzuli Sərkərov Qəbələ teatrında rejissor vəzifəsində çalışır. Ali təhsil aldığından sonra 20 il fasiləsiz Mingəçevir

Dövlət Dram Teatrında quruluşçu rejissor, baş rejissor işləyib. 50-dən çox tamaşaya quruluş verib.

Ədəbi yaradıcılıqla da məşğul olur. Qələmindən mənsur şeirlər, hekayələr, pyeslər, povest və romanlar çıxıb. Yazıları qəzet və jurnallarda çap edilib, pyesləri radio və televiziya, səhnələrdə oynanılıb, internet saytlarında yerləşdirilib. Bu u nə baxmaya-rağ "Mənim qəribə bir qışqanlığım var. Yazdıqlarımı üzə çıxartmaq üçün heç yerə vermək istəmirəm. Mənə elə gəlir ki, nə qədər ki, onlar çap olunmayıb, mənimdilər, istədiyim vaxt orda nəyisə dəyişə bilərəm, nə iləsə əvəz edə bilərəm, elə ki, çap olundu, olur başqalarının..." – deyir. Sonra isə əlavə edir: "Heç vaxt yazıçı olmaq

fikirində olmamışam. Bu, bəlkə də dünyanın ən çətin, ağır işi sənətdir. Sadəcə, xəstəlik kimi canıma hopmuş, məni tərk etmək istəməyən möv-zulardan, məsələlərdən qurtulmaq xətrinə yazıram. Çoxları elə güman edir ki, mənsur şeir ən asan janrdır. Mənə bu, yanlış fikirdir. Bütün janrlar kimi onun da özünəməxsus çətinlikləri var", - deyər Füzuli Yavər etiraf etdi.

Mən isə təssüf hissi keçirdim ki, istedadlı yazıçının bu vaxta kimi kitabı çap olunmayıb. İnanıram ki, belə bir kitabın işiq üzü görməsi onun çoxlu pərəstişkarlarının ürüyündən olar.

Aşağıda Füzuli Yavərin bir neçə mənsur şeirini dərc edirik.

S.KƏRİMOVA

Su!
Çat-çat olmuş dodaqlara.
Cadar-cadar torpaqlara.
Bürüşən, quruyan güllərə, çiçəklərə,
yarpaqlara, otlara, ağaclarla.
Su!
Ömründə birçə dəfə də olsa yağışda
çimmək istəyəm səhraya, qumlarla.
Su!
Çabalaya-çabalaya can verən baliqlara.
Su!
Üstü torpaqlanan təzə qəbirlərə çiləməyə
də varsa.
Su, su!..

Bu nədir, Allah? ...
Gecikmiş, çox gecikmiş bir qatar səsi gəlir
qulaqlarıma elə bil.

Doğrudanmı, doğrudanmı bu
dayanacaqdan yenə qatar gəlib keçəcək?

Mənim gedəcəyəm, qaçıb gedəcəyəm
ümidlərlə "ur" olmuş vıran dünyanın
qayğılarından, ağrılarından uzaqlara,
sehrli, nağıllı sahillərə?

Ömrün ilkin çağlarında olduğu kimi.
Doğrudanmı, doğrudanmı?..

Gecikmiş bir qatar səsi gəlir qulaqlarıma.
Dayanacaqımı, dayanacaqımı qarşımda
mənim?

Qoyununa alacağımı günlərimi, gecələrimi?
Yeni bir möcüzə baş verərdi yəqin ki.

Bəlkə... ötüb keçəcək, saxlamandan?
Odlu küləylə içimi dalayaraq.
Bəlkə, bəlkə... üstümdən keçəcək?
Təkərlər altında qoyaraq qəlbimi, ruhumu.
Kim bilir, kim bilir?

Gecikmiş, çox gecikmiş bir qatar səsi
gəlir qulaqlarıma elə bil.
Bu nədir, nədir, ay Allah?..

Sudan, dənizdən kənara atılmış baliqlar
kimi çabalaya-çabalaya can verir günlərim.
Gözüm görə-görə.
Ömür tükənməkdə...
Doğrudanmı, doğrudanmı bir daha görə
bilməyəcəyəm o uzaq yerləri,

görə bilməyəcəyəm sevdiyim insanları?
O mütlu günlər yaşanmayacaq bir də?
Doğrudanmı, həsrət - suyu çəkilməmiş,
qurumuş bir dəniz deməkdir?

Dibində çabalaya-çabalaya can verən
baliqlar...

Başqa dünyadan sürgün olunmuş qərib,
yad bir adamam bu dünyada.

Mənim dünyam belə deyildi axı...
Orda insanlar daha gözəl, daha sevimli.

Orda insanlar bir ailə kimi mehriban,
cənnətdəki sayaq günəhsiz və mütlu.

Orda kədər axtarırlar, burda sevinc
aradıqları tək.

Kədər axtarırlar, sevincin adiliyindən
uzaqlaşmaq üçün,

sevincin dadını daha derindən duymaq üçün.
Orda göz yaş yox...
Ölümə belə ağlamırlar hətta.

Ancından ölən yox orda, dərindən,
həsrətdən ölən yox...
Ölüm - dünyadan doyub getməkdir,
ruhların bayramıdır orda.

Məşərlərlə dolu olsa da o dünyə, meşə
əhlinə bənzəri yox o insanların.

Didib-parçalamaq yox, dava-dalaş, kin-
küdürət yox...
Həqsizliklara göz yuman Allah yox, insana
qənim Şeytani yaratmış.

Hər kəsin balaca bir ələmi, balaca bir
dünyası.

Hər kəs öz balaca dünyasının, qayğısız,
bəxtəvər dünyasının balaca bir Allahı...
Belə bir dünyadan sürgün olunmuş qərib,
yad insanam bu dünyada mən.

Ališa bilmirəm, alişə bilmirəm, alişə
bilmirəm, vallah, bu dünyaya.
Kim sürgün etdi məni? Kim? Nə imiş
günahım?..

Ah, harda qaldı mənim öz doğma dünyam?
Haçan dönəcəyəm bir də ora? Dönə
biləcəyəmmi heç?..

Bu dünyadan o dünyaya açılan qapılar
qapalı. Gün keçib günortadan...

Xəbərin oldumu, səndən ayrılıb mənimlə
gəldi. O payız axşamında ilk dəfə gördüyüm
gözlərin.

Mənimlə gəldi, bir də təbəssüm boyalı
dodaqların.

Günahkaramsa, bağışla...
O gündən hara gedirəm - mənimlə gedir.
Payız axşamı rəngində gözlərin. Mənimlə
gedir.

Bir də təbəssüm boyalı dodaqların.
Günahkaramsa, bağışla.

Axşamlar, şam işığında oturub toza
bürünmüş gitaramın simlərini səsləndirirəm.
Onlar üçün.

Mən çalırım, dodaqların gültüməyir.
Baxışların nağməyə dönür, təbəssümün çiçəyə.

Mən çalırım. İçim sevincə dolur.
Axşamlarım aləm olur.

Günahkaramsa, bağışla...

Рикъйя лагъай гаф
рикъини къада.

Лезги халхьдин
мисал

“САМУРДИН” МЕКТЕБ

ДИДЕД ЧІАЛАН ЭКВ

Къебеле райондин Шийи Дизахлы хуруун А.Регимован тварунихъ галай юкван мектебда гъа ихътин твар ганвай мярекат кыле фена. Дидед члалал рикл алай ксар чхеи шанкъунивди аниз къатл хъана. Мярекат ачухарай мектебдин лезги члалан муаллим Айтекин Бабаевади А.Фетягъан «Лезги члал» шиир къелайдалай къулухъ мектебда дидед члалан талукъарнавай няни сад лагъай гылера кыле физвайди къейд авуна. Ахла гаф мектебдин директор Мирземмед Мирзелиевз гана. Ада мярекат аралал гъайибуруз вичин развал къалулна. Муаллимрикай Айгунъ Хидировати, Нарынгул Ферзалиевати, Наринж Аюбовади, Жейран Регимовати, Маариф Регимова дидед члалакай авур ихтилатар виридан риклай хъана. Абуру дидед члалан нянир адетдиндаз элкъурун тлалана. «Гила аялрин гъуьжетунар кыле фида», - лагъана А.Бабаевади. «Алпан» ва «Бубу» командаяр вилик экъечна. Чалакайни литературадикай тукъуьрнавай

суаларни жавабар гъаф марагълубур тир. Ахла аялри шиирални манирл илигна. Къумру Къалировади, Диана Мирзеевади, Айшен Аюбовади «Дидед члал», «Лейкер баха» манир, Эфсане Хидировати, Тегъмине Камиловади, Жале Эмираслановади ва Алина Бабаевади «Лезгинкадал илига» манир, Ламие Хасиевади З.Ризванован «Дидед члалан гуж», Селми Къадировати А.Саидован «Лезги члалан ала-матар», Гуьлай Аллагъвердиевади ва Эсли Ферзалиевати С.Керимовадин «Лезги тварцидн экв», Жале Аширлиевати Ф.Нагъиеван «Сагъ я лезги халкъ», Гуьлай Аширлиевати М.Агъадин «Дидед члал» шиирар къелна. Мислалар лагъана абуруз жавабар къачур, хуралай бубайрин гафар, хкетар лагъай аялрин алакунар акур муаллимриз гъаф хвеш хъана. Са гафуналди, чхеибурни, гъвечибурни мярекатдилай рази амукъна. **Эйзенгул АШИРАЛНЕВА,** Къебеле райондин Шийи Дизахлы хуьр

Дуьнья ракъиналди экуь я, инсан - къелуналди. Лезги халкъдин мисал

РИКІЕЛ ХУЪХ!

ТІВАРЦИЭВЕЗАР

Маса гафарин эвезда ва я суалар гун патал менфят къачудай гафариз тварциэвезар лугъуда. Месела, *им, чи, чун, ихътин, маса, гъардахъ, вичин, ваз, вуч?* гафар тварциэвезар я.

Чпин мана-метлебал ва легиш хъунин саягърал, предложенида къугъваз-вай ролдал гъалтайла, тварциэвезар гъаф жуьре я. Садбурукай суьществительнийрин эвезда, гъабуруз талукъ яз ва гъабурун гъакъиндай суал гун патал менфят къачуда ва чпи суьществительнийри тамамардай везифаяр кыле тухуда, месела: *зун, вун, чун, куьн, жуьв, вич, чеб, ам, вуч?* ва мсб. Бязи тварциэвезар жуьреба-жуьре лишанриз ишара ийдидур я, абурун дегиш хъун ва предложенида тамамардай везифаярни прилагательнийринбуруз ушхар я, месела: *ихътин, атла, гъи? маса, бязи, флан* ва мсб. Пуд лагъайбуруз числительнийриз мукъва я, месела: *шумуд? гъикъван? са къадар, са шумуд* ва мсб.

Тварциэвезрин къадар чи члала са акъванни пара тупш. Амма иниз килиг тавуна, члала тварциэвезрин метлеб гъаф кар алайди я.

ГАФУНИН МАНАЯР

Гъаф манайрин гафунин лексикадиз талукъ вири манаяр сад хътинбуруз жедач. Адет яз, абурукай сад а гафунин думдуз мана яз жедат, мукъуди ва я амайбуру - куьчурмишнавай манаяр яз. Месела, *цурун квар* лугъудай ибарата *цурун* гафунин *квар* авунвай материал, металл къалурузва. Им а гафунин думдуз ва я халис мана я. *Цурун спелар* лугъудай ибарата гъа гафунин спелрин ранг къалурузва - им *цурун* лугъудай гафунин куьчурмишнавай ва я алава мана я.

Куьчурмишнавай манада менфят къачудай гафари предметрин ва я абурун лишанрин, гъерекатрин ва мсб. мукъавал, ушхарвал къалурузва. Гафунин мана-метлеб тамамвилед тайинардайла, а гафунин думдуз манадихъ галаз санал адан куьчурмишнавай манаярни фикирда къуна къанда.

Дагъдин ценерив гъай са хуьре, гъвечи са дехмеда са къаридини са къуьзек уьмуьр гъалзавай. Абурун къвалахунал гъаф рикл алай. Чижерни хъиз ийфиди-ногъди зегъмет члугъаз кыл хуьзвай. Экуьн яралай, жагъа яру клекре вичин уь-уь-ралди къвалитвиар ахварай авуддай. Куьзуьд салаз фидай, адан гуьгъуьна кицни гъатдай. Къаридиз лагъайтла, къвалени куьтягъ тежер крар авай: кал ашан, верчериз твар вегъин, къвалер къакъажун, къафун чран.

Гъа икл, йикъар алатзавай. Къарилай са къуз куьзек салай адетдин вахтунилай фад хтана. Адан вилерай гъам чкъизвай. Къаридиз вичин къилив эверна лагъана куьзуьуда: - Чи къвал алай чкъадила рехъ акъудла лугъуьза. Чун инай куьч хъана къанзава. Вуна мес-къуьж къвалтла, зани акван мал-къарадиз вуч чара акъуддатла. Чавай абуру вири тухуз жедач.

Куьзуьудан гафари къаридин рикл тларна. Адет вичин гъвечи дехме дуьньядин вири дараматрилай багъа тир. Мад вучдай къван...

Куьзуьубур къвализ гъахъун кумазни, гъенел гъарай-эвер акъатна: - Зун абуру гъикл хъайитлани чпихъ галаз тухуда. Зун тахъайтла вуьж я абуру гъар экъунахъ ахварай авудайди? - лагъана вичелай рази яз клекре.

Гугъуьналлаз кицел ван асалтна: - Пагъ, вуна уь-уь тавуртла, югъ ахъа жеч мад. Куьзуьудавай дуст авачиз эхиз жеч. Дустни хъи зун я!

Верчери къакъара авуна: - Акъваз кван куьн, куьч жезвайди чун я. Гъар экъунахъ какаяр нез вердиш куьзуьубурувай чун авачиз эхиз

женни? Гила къазаривай эхиз хъанач: - Какаяр тугъугъуьна генани эхиз жедат. Чи цакулар тахъайтла хуьуь-ганар аралал къведани? Кылики хуьуь-цуьган тахъайтла ийфиз вилиз ахвар фидани? - Ягъ, куьбур цакулар я къван? Фаз къазран цакулар ягъуьраини къариди? - лагъана хуьурена аштерханар. Экечна хеб суьгъбетдик: - Завай хъайитла, абуру зун тухуда. Вучиз лагъайтла зун тахъайтла сар жедач. Сар тахъайтла мес-къуьж, сун

БАХТУНИ ГЪАЙИ ЛАМ

Аялар патал мах

гуьлуьтар, гам храз жедач. Ваь, абуру зун галачиз фидач.

Цегъре вичин ме-е-див къал къачуна: - Куьне куь тугъер галудмир, абуру зун тухурвал я. Куьзуьубуруз цегърен нек чем, ниси пара къан я.

И гылера каливай эхиз хъанач: - Валай зун хъсан я. Вуна са гъафтеда гъузвай нек за са геренда гуьза.

Гъатна къал гъайванрин арада. Гъарада вичин тарифар ийиз мукъуьбуру негъзавай. Тек са ламрал ван алачир. Ада кыл агъуьзна гирнагъзавай. Садлагъана клекре лагъана:

- Бес чи играми ламра вучиз куьтла-завач? Лагъ тлун са гаф!

Ламра вичин нагъв алай вилер хкажна лагъана:

- Завай вуч лугъуз жедат къван? Заз тлун гуьзайбуру, чан-рикл ийизвайбуру и къве куьзек я. Завай абуру галачиз четин эхиз жеди.

Хеб члалал атана: - Лам стха, ваз гъич муьддин чкани авач. Вучда куьзуьубуру вакай?

- Куьзуьуни хъанва вун, - лагъана хуьурена цегъ.

- Авайвал лагъайтла, ламракай авай са хийирни авач. Чивайди са тлун я, хъел галаз лагъана кици.

Къазари хордалди: - Я нек гумир, я иис гумир, я цакулар... Адакай икъван гагъди хвена вучвавайтла куьзуьубуру?

Гъа икл, ламрал вири хуьурез, адан риклик хукурдай гафар лугъуьзвай.

Са герендилай куьзуьубуру гъенел экъечна.

- Ибуру вутла? - лагъана гъайванар къалурна къариди касдиз. Куьзуьудалай агъ алахъна:

- Кал маса гуда. Феий къада пул герек жеди чаз. Хеб тукъвада. Рекъе гъат тавунмаз са шишер ягада. Цегъ къуншидиз гуда. Адаз фалдай цегъ къачудай фикирар авай. Верчер гъада рекъе гишин жеди чаз. Амайбуру мукъва-къилириз пайда.

- Бес кицл? - Кицл чубандиз гуда. Чакъ галаз са лам фида. Ам галачиз саклани жедач. И йисара ада акъван шала ялна хъи... И гылераини чаз куьмек хъурай. Куьзуьуьятлани чи бакарада мад гъам акъада.

Куьзуьудан гафар ван хъайи лам саклани вичин яларин члалахъ жезвачир. Адан вилериз хъвер, риклиз секинвал атанвай.

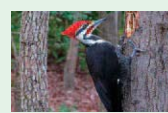
АЗИЗРИН Севда

Вирел, вацлал жедайди, Гъашаратар недайдди. Лувар гъаф гуьрчегъ я, Тварни вичин ... я.

КЪУШАРИКАЙ МИСКІАЛАР

Тама далдам ядайди, Таран къабух хадайди, Клуфни клеви йиге я, Тварни вичин ... я.

Рахадайбуру синера, Къугъвадайбуру шимера, Месни дагъдин ценер я, Тварни чпин ... я.

Лацу къвале авайди, Хуьтуьл ипек галайдди, Клуфни гъвечи са риб я, Тварни вичин ... я.

Алирза САИДОВ

ЭЛЬВИНАДИН ДУЬНЬЯ

матдин Оперативни Балетдин Театра кыле феи «Суварин» 10-йисан юбилейди талукарнавай концертда Эльвинади лагъай «Къаварилай къаваралди» мандиз а юктуз виридалайни гзаф капар янай.

2009-йисан 5-майди Туьркиядин «TRT Avaz» каналдин теклифдалди чун 8 кас Анкаради рекъе гъатнай. Вад макъамчидайни кве маничидикай туьклубурнавай и гъвечи группадикай «Арь» студияди са сятдин гунуг ганай. Туьркверин кве сейли сеняткарди – Ирфан Гирдалани Ферял Башеда завай жуун-качузунар ийиз, датана лезги манириг гаф гузвай. Зун ацукънавай чкадилай сегнедин кьулух пад хъсандиз аквазвай. Чи макъамар ягъайла, режиссеррилай операторралди вирибуру сад хъиз кьулурзавай. И кар акваз захъ хъвер акагъзавай. Иллаки Эльвинади мани лугудайла вири юзавай.

Сегънедихъ авай гуж къатлун патал Эльвинади мандил илгъайла яргъалай алаз килигун бес я. Тинмил рахадай, инсанрихъ са акъванни агатдацир и руш са лезгъеда акI дегиш жеда хъи! Чина мили хъвер аваз вичин мандин суьгъурда гъатда, иер лезгъээр бахшда инсанриз. И зериф руш акваз-такъаз манди акъван иерарда хъи, вил алудиз жедач адалай.

Зи ихтилат «Сувар» лезги ансамблдин маничи Эльвина Гьейдаровадикай я. Щуд йис я ала лезги мани вириниз сейли ийиз. Лезги халкъдин цудралди мандиз цийи уьмуьргайи ала гъакни зи цудралди манияр инсанриз кланарнава. Вичин геькигиз тежер хътин верци, къакъан ванцелдин риклиз чими акунралди гзаф инсанрин муьгъуббат къазанмишнавай алахъ агъзурралди фанатар хъун дуьшуьшдин кар туш.

Зи рикIел хъсандиз алама, садра «Самур» газетдин редакцияди Гуьл лугудай са жегил дишегълини адал руш Эльвина атанай.

Заз кьуне Эльвинадин ванцихъ яб акана кландай, - лагъанай дишегълиди.

Юкван мектебдин щуд лагъай синифда клеззавай яхун, гъвечи руша Уьзеир Гьажибегован «Аршин мал алаан» опереттадай Гуьлгьегредин арна акI лагъанай хъи, адал ванцел кьунши редакцияйри журнал-листар къватI хъанай. Зи вилик аквазавай и лезги руш лежегда чи халкъдин сейли сеняткардиз элкъведайди шаксуз тир.

Чи танишвилелай ругуд варз алаатлай, 2004-йисан гатфариз Эльвина Бакудин Шеьргьияран тварунихъ галай драматда сифте яз сегънедиз эькечнай. «Гум, гум, зал къевмир» мани лагъай алаз залда авай 800 касди гурлу капаралди чпин разивал къалурнай.

2006-йисуз Азербайжандин Гьуку-

Гъа нянихъ TRT-дин ресторанда чаз къунагълух ганай. Аниз кьилин режиссер Нигъат Гуьлер, режиссердин куьмекчияр Сибел Йолчу, Шеьгла Бозкьурд ва маса гзаф инсанар атанай. Абуру вирида «Сувар» ансамблди чпин разивал къалурзавай. Заур Мусаева фанатетлай ягъай макъамрикай, Решад Ибрагъимовани Эльвина Гьейдаровади лагъай манирикай гзафни-гзаф хуш атанвай виридаз. Эльвинади лагъайтIа, абур гъейранарнавай. Виридаз алахъ датана яб акализ кланзавай. Лезги, азербайжан, туьрк, италян чаларал манирилай илгнавай и билбидиз къачвеч акъвазна капар янай вирида. Вилерал нагъв акалтай Нигъат Гуьлера магътелвилелди завай жузунай.

- Икьван иер, икьван гужлу ван и яхун руша гьикI акъудзава?

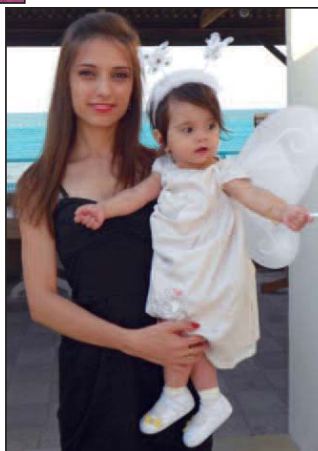
Эхъ, щуд йис я Эльвинади «Суварин» коллективдиз цийи гъава гъана. Щуд йис я адал хъсан суракъар яргъариз акъатна. Бакудин, Москвадин, Ярославдин, Санкт-Петербургдин ва маса шегъерин чIехи сегънейрал адал ван хъайибуру «им гьихтин ван я?» лугъуз чпин гъейранвал чуьнуьхарзавач.

Авайвал лагъайтIа, вирт гудай чIижре хъиз галатун тийгъиз алахъунар ийизвай Эльвинадихъ галаз манирин винел кIвалахун халисан сувар я. Ала гъар са мани вичин риклин, руьгъдин лезгъейрай акъудна чанда хъиди. И руша чи кьулурунин коллективдихъ галаз санал кьулъиз-кьулъиз тамамарай манияр ансамблдин виридалайни хъсан нумрайрикай я.

Вичиз хизан туьклубурнин рикIелай алуднавач Эльвинади. Ваькифахъ галаз санал Сария лугъудай руш велед чIехи ийизва абуру. Эльвина авай мярекатда лезги руьгъ, лезги гъава жеда лугъуз гзафбуру алаз мел-мехъерикни эверда. Вичин сад лагъай альбом акъудун патал алахъунар авунни рикIелай алуднавач руша. Гъакни кьиди концерт гун вичин мурад тирди чуьнуьхарзавач. И концерт алаз «Суварин» муькуь билбилрихъ – Жавагъир Абдуловадихъ, Жемила Заловадихъ ва Роза Гъажимураловадихъ галаз санал, гъакни ансамблдин чIехи коллективдин иштираквилелди тухуз кланзава.

Гъа инал лагъана кланда. Эльвинадихъ авай ван са маса халкъдин векилдихъ авайтIа, алаз цудралди спонсорар жагъидай. Яраб чи халкъдихъ авач жал спонсорар? ХъанайтIа, лезги мани вири дуьньядиз сейли ийидай Эльвинади.

С. КЪАЙИНБЕГАН РУШ

ГАФАПАГ

Къафкъаздин Албаниядикай кхъенвай чешмейра гъатнавай къадим лезги гафар

Абант	– ахъа
Абик	– кесиб
Арбат	– иеси
Архъай	– къакъанлух
Бикъи	– кьуррунавай
БукI	– лукIарин чIехиди
Бунз	– яракъ
Гий	– кIунтI
Гъан	– тегил цадай чка
ДугI	– дере чкаяр
Ихир	– лап
Кесмет	– тегилдин налог
Кешкел	– чилин магъсулрин налог
Кистияр	– дилибуру
Кьел	– ризкъи
Къу	– чахмахдин къван
КьиритI	– ферсуз
МикI	– азар
Мубаф	– девлетлу
Мукъ	– чинеба чка
Нукъра	– гимиш
Уьре	– беябурчивал

Дорогие читатели!

6-го июля в 17:00 в Park Inn Hotel состоится презентация новой книги молодого писателя

Зии Сафарбекова "Рабы".

Приглашаем вас посетить это мероприятие! Вход бесплатный.

(Адрес: Park Inn, 2-ой этаж, напротив Парк Бульвара)

ВНИМАНИЮ ЧИТАТЕЛЕЙ!

Дорогие друзья! Есть желание читать газету на родном языке? Тогда выписывайте "Самур"!

Подписка осуществляется коллективно и индивидуально в любое время!

Читайте! Просвещайтесь!

Сделайте шаг навстречу родному языку!

Справки по телефону: 432-92-17

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

"Samur" qəzetinin kollektivi Bəybala Ələsgərova qar-daşı

Xanlar Ələsgərovun

vaxtsiz vəfatından kədərləndiyini bildirir və də-rin hüznə başsağlığı verir.

"Samur" qəzetinin kollektivi Əsəd Əmirfətova anası

Gülcahan Məhəmməd qızının

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Samur" qəzetinin kollektivi Hüseyn Xəlilova həyat yoldaşı

Asya Xəlilovanın

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

ПАЛЕОДИЕТА

Появилась новая, самая прав-ильная палеодиета. Она советует есть так, как питались наши предки в каменном веке.

Основная идея: есть всё, но в меру. Наверху пирамиды - сладкое, жирное, вино - основа ежедневного рациона.

1. Кондитерские изделия, сахар - не более 3 ч. л. сахара/ четверть пирожного/ 2 сахар-ных печенья.

2. Масло - 3-5 ч. л., орехи - 1 ст. л.

3. Мясо, рыба, сыр, моло-ко, яйца - 3-7 порций. 1 пор-ция - это кусок отварного мяса, птицы или рыбы не более 100 г/1 яйцо/ 50 г сыра/

стакан молока (кефира, йогурта).

4. Макароны, хлеб, крупа, продукты из цельного зерна - 4-8 порций. 1 порция - это 1 ломтик хлеба/ четверть тарелки (100 г) гречки, риса, овсян-ки, макарон/ 50 г мюсли/ 50 г хлебцев.

5. Фрукты - не менее 3 пор-ций (1 порция -1 средний фрукт/ чашка ягод/1 стакан сока), овощи - не менее 4 пор-ций (1 порция -1 чашка терто-го или сырого овоща/1 стакан овощного сока, отварных - полчашки).

И обязательно физические упраж-нения - 30-60 мин в день.

БАЙКИ ИЗ ПРОШЛОГО

Секретарь Шалаяпина по имени Петр пытался оберегать великого певца от назойливых журналистов. Как-то в гости-ницу к Шалаяпину пришел извест-ный театральный критик. Петр встретил его, сказал, что Шалаяпин очень занят, но на все вопросы может ответить он. Критик спросил:

- Каковы планы маэстро Шалаяпина на ближайшее будущее?

Петр начал излагать: - Сначала мы едем в Милан, где будет петь в Ла Скала, за тем в Лондоне дадим концерт в честь короля Англии, потом...

Тут из соседней комнаты

прогремел Шалаяпин: - Петр, все отлично! Только не забудь взять меня с собой!

Однажды за столом, где присутствовали среди прочих баснописец Иван Андреевич Крылов и некий граф, долго говорили о сибирских рудни-ках и о том, что добываемое золото наших богачей лежит у них как мертвый капитал. Крылов внезапно спросил:

- А знаете ли, граф, какая разница между богачом и руд-ником?

- А какая, батюшка? - Рудник хорош, когда его разроют, а богач, когда его зарюют.

SAMUR

Баş redaktor
Sədaqət KƏRİMOVA

Redaksiyanın ünvanı: AZ 1073 Ba-ki, Mətbuat, prospekti, "Azər-baycan" nəşriyyatı, 3-cü mərtəbə, 101-ci otaq.
www.samurpress.net
www.sedaqetkerimova.com
e-mail:sedaqetkerimova@gmail.com

Hesab nömrəsi
26233080000
"Kapital bank"ın 1 saylı
Yasamal filialı
kod 200037
VÖEN 130024708

Qəzet Azərbaycan
Respublikasının Mətbuat və
Informasiya Nazirliyində
qeydə alınıb.
Qeydiyyat nömrəsi - 78

İndeks: 5581
Sifariş: 2247
Tiraj: 2000
Tel: (012) 432-92-17

"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunmuşdur